

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ МІЖНАРОДНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Іванієнко Віктор Васильович, кандидат економ. наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу,
Харківський національний економічний університет імені Семена
Кузнеця

Антикризове управління міжнародного підприємництва – це комплекс заходів, спрямованих на своєчасне виявлення, запобігання, послаблення та подолання кризових явищ у діяльності міжнародних компаній, що забезпечує їх життєздатність, фінансову стійкість та досягнення стратегічних цілей в умовах нестабільного глобального середовища. Воно включає розробку антикризових стратегій та програм, що описують конкретні дії для виходу з кризового стану та протидії зовнішнім загрозам.

Антикризова діагностика у системі антикризового управління міжнародного підприємства – це процес виявлення, аналізу та оцінки причин, масштабів і можливих наслідків кризових явищ (в економіці, бізнесі, управлінні) для розробки та впровадження заходів, спрямованих на стабілізацію ситуації, мінімізацію збитків та повернення до стабільного розвитку. Вона охоплює глибоке вивчення фінансового стану, операційної діяльності, ринкових умов та інших факторів, що впливають на кризу. Однак процес діагностування кризового стану сам по собі є складним багатоетапним завданням. Існують різні види та рівні діагностики – від оперативної експрес-діагностики до поглибленої фундаментальної діагностики фінансового стану та окремих напрямів діяльності. Постає проблема узгодження цих підходів у єдину ефективну систему антикризової діагностики.

На основі узагальнення літературних джерел можна зробити висновок, що більшість авторів сходяться на необхідності двоетапного підходу до діагностики кризового стану. Спочатку проводиться експрес-діагностика – швидкий аналіз основних показників, а згодом при виявленні негативних тенденцій здійснюється фундаментальна діагностика – глибоке дослідження причин та факторів кризи з використанням складніших методів аналізу та прогнозування. Водночас у науковій літературі залишаються недостатньо вирішеними деякі аспекти загальної проблеми. По-перше, відсутні єдині стандартизовані алгоритми раннього виявлення кризових явищ на підприємствах різних галузей і масштабів. По-друге, динамічність сучасного бізнес-середовища (зміна нормативно-звітних вимог, поява нових видів ризиків) вимагає адаптації методів діагностики до нових умов. По третє, не існує чітких правил для ідентифікації типу кризи та вибору адекватних антикризових заходів для кожного типу [1].

Потребує подальшого розвитку процесів та інструментів діагностики в системі управління як систематичного процесу аналізу поточного стану об'єкта управління (міжнародного підприємництва, проекту, процесу), спрямований на виявлення проблем, оцінку відповідності цілям, пошук слабких місць та визначення напрямів для покращення його ефективності та досягнення стратегічних завдань.

Сучасний стан методичного забезпечення діагностики підприємств характеризується певними підходами й інструментами реалізації. Факт різних методів діагностики кризових явищ господарюючого суб'єкта має і загальні, і специфічні властивості. Використання окремої методології має охоплювати: комплексний підхід, вивчення позитивних і негативних явищ, функціонування внутрішніх і зовнішніх факторів, що призводять до цієї кризи.

Під час здійснювання діагностики варто враховувати виміри якості виробництва, реконструкції та техніко-технологічного оновлення виробничих підрозділів, стратегію маркетингу, характеристики галузі, розроблення та виконання стратегічних та оперативних планів, цільових програм тощо. Відповідно, методичне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства потрібно структурувати за даними: мета дослідження у функціональній сфері; нормативно-правове та наукове забезпечення; ІТ-підтримка діагностики; проектування та використання індикаторів; технології обробки інформації; порядок формування думки [2].

Слід підкреслити, що ніяка з діагностичних моделей не може бути використана як універсальна саме внаслідок «спеціалізації» на якому-небудь одному виду кризи та неможливості розпізнавати інші. З огляду на це необхідним є аналіз динаміки зміни результативних показників за декількома з них. Практика довела, що вибір конкретних методик повинен обумовлюватися особливостями тієї галузі, в якій працює підприємство.

За допомогою діагностичних процедур можна всебічно проаналізувати економічну діяльність підприємств, а також виявити перспективи його розвитку. Разом із цим, діагностика повинна постійно розвиватись, тому на підприємстві доцільно застосовувати заходи, що будуть направлені на її вдосконалення [3].

Таким чином, сучасний стан методичного забезпечення діагностики міжнародних підприємств характеризується певними підходами й інструментами реалізації. Факт різних методів діагностики кризових явищ господарюючого суб'єкта має і загальні, і специфічні властивості. Використання окремої методології має охоплювати: комплексний підхід, вивчення позитивних і негативних явищ, функціонування внутрішніх і зовнішніх факторів, що призводять до цієї кризи.

Список використаних джерел

1. Петряков В.М. Експрес-діагностика та фундаментальна діагностика в антикризовому управлінні. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми економіки та управління”. Том 8, № 2, 2024. С. 197-208.
2. Гобела В. В., Живко З. Б., Леськів Г. З., Мельник С. І. Управління кризовими ситуаціями: навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 228 с.
3. Мулик Т. О. Антикризова діагностика в контексті управління підприємств. Economic synergy. - 2023. - Iss. 1. - С. 220-245. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econsyn_2023_1_19.